

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře – rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy Víta Jakšiče a soudců JUDr. Marcely Pechové a JUDr. Roberta Ožvalda ve věci péče o

nezletilého:

[redacted]
zastoupeného opatrovníkem městem [redacted]

syna matky:

[redacted]
bytem v [redacted]
zastoupené [redacted]
advokátkou se sídlem v [redacted]

a otce:

[redacted]
bytem [redacted]
zastoupeného [redacted]

o změnu výchovného prostředí, případně o změnu úpravy styku,

o odvolání matky proti rozsudku Okresního soudu v Pelhřimově ze dne 29. ledna 2021, č. j. 0 P 148/2017-302,

takto:

I. Rozsudek soudu I. stupně se **mění** takto:

1. Návrh otce na svěření nezl. [redacted] do střídavé péče rodičů se zamítá.

2. Rozsudek Okresního soudu v Pelhřimově ze dne 31. 8. 2017, č. j. 0 P 148/2017-129, se ve výrocích o úpravě styku otce s nezletilým [redacted] mění tak, že otec je oprávněn stykat se s nezletilým [redacted]

a) každý sudý týden v roce tak, že si ho převezme v bydlišti matky ve středu v 9:30 hodin a tamtéž ho matce předá v neděli nejpozději do 18:00 hodin;

b) každý rok o Vánocích tak, že si ho převezme 26. 12. v 9:30 hodin v bydlišti matky a tamtéž ho matce předá 30. 12. nejpozději do 18:00 hodin;

c) každý rok po dobu 2 týdnů v červenci a 2 týdnů v srpnu tak, aby tyto týdny na sebe bezprostředně nenavazovaly, s tím, že přesný termín je povinen matce oznámit nejpozději do 30. 4. každého roku;

d) o Vánocích a v měsících červenci a srpnu se úprava běžného styku podle bodu a) neuplatní;

e) matka je povinna nezletilému [redacted] na styk s otcem řádně připravit, otcí styk se synem ve stanoveném rozsahu umožnit a s otcem při výkonu jeho práva osobního styku s nezletilým řádně spolupracovat.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

III. Rodiče jsou povinni zaplatit České republice na účet Okresního soudu v Pelhřimově na náhradu jí vynaložených nákladů každý částku 2 476,50 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Shora uvedeným rozsudkem svěřil Okresní soud v Pelhřimově (dále jen „soud I. stupně“) nezletilému [redacted] s účinností od právní moci rozsudku do střídavé péče rodičů, jejíž podmínky podrobně specifikoval ve výrocích I. až III. Výrokem IV. uložil otcí povinnost přispívat na výživu nezletilému [redacted] počínaje právní mocí rozsudku částkou 9 000 Kč měsíčně splatnou vždy do 5. dne v měsíci předem k rukám matky, výrokem V. rozhodl, že se matce vyživovací povinnost k nezletilému nestanoví, výroky VI. až VIII. rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky i o náhradě nákladů vynaložených státem a výrokem IX. konstatoval, že se tímto rozsudkem mění předchozí rozhodnutí o výchově nezletilého [redacted] a o úpravě styku otce s ním. Na základě provedených důkazů dospěl soud I. stupně k závěru, že od doby, kdy bylo o výchově nezletilého naposledy rozhodováno (rozsudkem soudu I. stupně ze dne 28. 5. 2018, č. j. 0 P 148/2017-156, potvrzeným rozsudkem zdejšího odvolacího soudu ze dne 25. 9. 2018, č. j. 15 Co 291/2018-206, kterým byl zamítnut předchozí návrh otce na svěřeni syna do střídavé péče), došlo k významné změně na straně všech účastníků řízení. [redacted] vyspěl a je zvyklý na pravidelné střídání prostředí u matky a u otce, u kterého pobývá na základě soudní úpravy styku každý druhý týden od čtvrtka do neděle a někdy – po dohodě rodičů – i déle. Matce přibyla další vyživovací povinnost a chlapec má tak u ní dva polorodé sourozence. Pokud jde o otce, ten získal objektivnější a kritičtější náhled na synovu situaci a uvědomil si i určitou tendenci nezletilého manipulovat s rodiči. Oba rodiče jsou schopni spolu v klidu komunikovat, preferují dohodu a oceňují kvalitu výchovného prostředí u druhého z nich, když u otce se chlapci nabízí řada aktivit souvisejících se životem ve velkoměstě a u matky má zase širší rodinu a kontakt s přírodou. [redacted] je zvyklý i na střídání dvou dětských kolektivů, neboť navštěvuje mateřskou školu [redacted]. Sám chlapec preferuje prostředí u otce, což lze přičítat i benevolentnějšímu přístupu otce k jeho výchově. V září 2022 nastoupí [redacted] do školy a jelikož zpráva psychologky [redacted] potvrdila, že pokud má dojít ke střídavé péči, je vhodné, aby se tak stalo v období před nástupem chlapce do školy, je nyní pro tento výchovný model optimální situace. Soud I. stupně je přesvědčen, že jsou splněny veškeré podmínky pro střídavou péči tak, jak je

popsal odvolací soud ve zmíněném rozsudku z 25. 9. 2018, a proto návrhu otce vyhověl s tím, že pokud bude nezletilý vždy jeden týden u otce a jeden u matky, nepředstavuje pro něho toto rozhodnutí žádnou výraznější změnu. V zájmu předcházení nejasnostem a dohadům mezi rodiči pak byla střídavá péče upravena zvláště na období letních, vánočních a jarních prázdnin. Co se týče výživného, jež bude platit na syna otec, zachoval soud I. stupně jeho dosavadní výši 9 000 Kč měsíčně, matce pak výživné nestanovil s odůvodněním, že je dosud na rodičovské dovolené a má další dvě vyživovací povinnosti. Výroky o nákladech řízení se opírají o § 23 z. ř. s. a § 148 odst. 1 o. s. ř., přičemž povinnost k náhradě státem vynaložených nákladů byla mezi rodiče rozdělena stejným dílem.

2. Proti tomuto rozsudku podala matka odvolání. Vyjádřila přesvědčení, že nedošlo k takové změně poměrů, která by odůvodňovala změnu předchozího rozhodnutí a svěřením syna do střídavé péče. Zdůraznila, že nikdy otcí nebránila v kontaktu se synem a že byla ochotna souhlasit i s rozšířením dosavadní úpravy, ale střídavá péče není podle jejího názoru vhodným řešením. Má za to, že se otec snaží v zájmu prosazení svého návrhu syna ovlivňovat, což lze dovodit i ze zprávy [REDAKCE] [REDAKCE] když některé synovy výroky neodpovídají jeho věku a chlapec je musí mít od otce. Matka chápe, že otec chce být s chlapcem co nejvíc, ale domnívá se, že je schopna zajistit potřeby nezletilého lépe než on, jednak s ohledem na věk syna, jednak proto, že je na rodičovské dovolené, zatímco otec je zaměstnán. Důležitý je i kontakt [REDAKCE] s polorodými sourozenci, který chlapce sociálně rozvíjí. Střídavá péče pak je nevhodná i s ohledem na to, že od září 2021 by měl syn absolvovat povinnou předškolní docházku a z tohoto hlediska je důležité, aby navštěvoval převážně jedno zařízení. Jestliže se pak i otec přiklání k tomu, že by do první třídy ZŠ měl [REDAKCE] nastoupit v [REDAKCE] je zřejmé, že by nejpozději od září 2022 muselo dojít k další změně; časté střídání úpravy poměrů ale není v zájmu nezletilého. Matka navrhl, aby odvolací soud změnil napadený rozsudek tak, že se návrh otce na svěřením syna do střídavé péče rodičů zamítá.
3. Otec poukázal na to, že ke změně poměrů došlo už proto, že v době, kdy byl upraven jeho styk se synem, byly chlapci necelé dva roky, zatímco nyní je mu pět a půl roku. Změnu představuje i to, že matka začala při rodičovské dovolené podnikat a nebude mít tolik volného času; i proto je střídavá péče plně v zájmu syna. Otec rozhodně popřel, že by z jeho strany docházelo k nějakým manipulacím, a zdůraznil, že pokud se chlapec v poslední době zklidnil, je to právě důsledkem častějšího kontaktu mezi nimi. Je sice pravda, že při jednání v lednu připustil, že by syn mohl do první třídy chodit v [REDAKCE] ale zrovna tak si dokáže představit, že by nastoupil do školy v [REDAKCE] nebo že by navštěvoval školy dvě. V současné době ostatně nemá cenu tuto otázku řešit, neboť právě až příští rok ukáže, jaké prostředí bude pro [REDAKCE] vhodnější. Ze zprávy psychologů je zřejmé, že chlapec sám si přeje být s otcem častěji, a jestliže oba rodiče jsou k výchově syna kompetentní a střídání prostředí je pro nezletilého podnětné, jsou podmínky pro střídavou péči splněny. Proto by měl být napadený rozsudek potvrzen.
4. Opatrovník se ztotožnil s odvoláním matky, když vyslovil přesvědčení, že opakované návrhy otce ve snaze získat syna do své péče narušují dobré vztahy mezi rodiči a možnost matky syna v klidu vychovávat. To, že se otec snaží přizpůsobovat přáním syna, představuje určité výchovné riziko; naopak pobyt chlapce v prostředí se sourozenci bude rozvíjet jeho schopnost kooperovat s ostatními, dělit se, případně ustoupit. Za vhodné nepokládá opatrovník ani střídání školských zařízení, především v souvislosti s blížícím se zahájením školní docházky.
5. Podle § 1 odst. 3 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále opět jen „z. ř. s.“), nestanoví-li tento zákon jinak, použije se (na řízení podle tohoto zákona) občanský soudní řád. Proto jsou-li v předchozím textu nebo v dalších odstavcích zmíněna či citována ustanovení občanského soudního řádu, jde vždy o jejich použití na základě odkazu v § 1 odst. 3 z. ř. s.
6. Odvolání bylo podáno včas k tomu oprávněnou osobou. Odvolací soud proto projednal věc podle § 212 o. s. ř. a § 28 z. ř. s. a přezkoumal napadený rozsudek v celém jeho rozsahu. Při

odvolacím jednání rodiče potvrdili, že se od doby rozhodnutí soudu I. stupně nic podstatného nezměnilo, otec se s chlapcem bez problémů stýká, někdy i nad rámec dosavadní soudní úpravy.

7. Odvolání je opodstatněné.

8. Soud I. stupně provedl dokazování v dostatečném rozsahu a správně je zaměřil na zásadní otázku tohoto řízení, tj. zda od posledního rozhodování soudu o výchovném prostředí nezl. [redacted] a o úpravě styku otce s ním došlo ke změně poměrů; změna předchozího rozhodnutí totiž připadá v úvahu pouze v případě, že je odpověď na tuto otázku kladná (§ 909 o. z.). V této souvislosti je nutno zdůraznit, že otec ve svém návrhu neoznačil konkrétní způsob, jak by mělo ke změně předchozích rozhodnutí dojít, a až při prvním jednání ve věci upřesnil, že preferuje svěření syna do střídavé péče rodičů a až pro případ, že by k tomu nebyly podmínky, navrhuje rozšíření styku. Případnou změnu poměrů pak je třeba posuzovat vždy ve vztahu k tomu rozhodnutí, jímž byly konkrétní povinnosti a práva vyplývající z rodičovské odpovědnosti upraveny naposledy, což znamená, že pro úvahy o střídavé péči jsou rozhodující rozsudky soudu I. stupně a odvolacího soudu zmíněné v odstavci 1. odůvodnění, zatímco pro případnou změnu úpravy styku je nutno porovnat současný stav se skutkovým stavem, z něž vycházel soud I. stupně v rozsudku ze dne 31. 8. 2017, č. j. 0 P 148/2017-129. Soud I. stupně uzavřel, že došlo k takové změně poměrů, která odůvodňuje svěření chlapce do střídavé péče rodičů, ale odvolací soud se s tímto jeho závěrem neztotožňuje. V rozsudku ze dne 25. 9. 2018 odvolací soud podrobně vysvětlil, proč má za to, že podmínky pro střídavou péči nejsou dány; jeho závěry v tomto směru nezpochybnil ani Ústavní soud. Otec podal nový návrh přibližně rok po rozhodnutí odvolacího soudu a podstata jeho tvrzení o změně poměrů spočívá v tom, že se prohloubil vztah mezi ním a synem a že syn má zájem o častější kontakt s ním. Soud I. stupně pak shledal změnu poměrů v tom, že [redacted] vyspěl a přivykl si na pravidelné střídání pobytu u rodičů, že matce přibyla další vyživovací povinnost a že otec získal objektivnější náhled na synovo chování a uvědomil si, že chlapec začíná využívat situace, kdy o něho rodiče do jisté míry „soupeří“. To ale samo o sobě k závěru, že nyní je již střídavá péče modelem, který je ve smyslu § 866 o. z. v nejlepším zájmu nezletilého, nestačí. To, že se matce narodil další syn, je z hlediska střídavé péče prakticky bez významu; otec ani netvrdí, že by [redacted] v důsledku toho psychicky trádal, a pokud snad chlapec někdy na mladší sourozence reaguje rozmrzele, je to zcela normální, neboť starší sourozenci se občas cítí „obtěžováni“ tím, že je ti mladší připravují o část pozornosti rodičů a zasahují do jejich obvyklých her. Odvolací soud nepochybuje, že chlapec má zvýšený zájem o pobyt u otce; ten je ostatně logickým důsledkem jejich častějších kontaktů a lze jej jen vítat. Nejedná se ovšem o zjištění, které by nebylo možno řešit jinak než změnou rozhodnutí o výchovném prostředí nezletilého. I když by [redacted] změnu v podobě střídavé péče zřejmě uvítal a není důvodu pochybovat o tom, že by otec „svoji“ část péče bez problémů zvládl, je nezbytné tuto otázku zvažovat i z pohledu zájmu dítěte na stabilním prostředí v době, která je pro něho spojena s prvními výraznějšími životními změnami (předškolní výchova, nástup do školy). Je pravda, že chlapec nyní zvládá návštěvu dvou dětských kolektivů, byť rozsah jeho pobytu v mateřské škole v [redacted] je podstatně menší. Vzhledem k tomu, že – jak potvrdila zpráva [redacted] – se jedná o šikovné dítě s dobrou úrovní rozumové vyspělosti, zvládl by [redacted] zřejmě absolvovat stejným způsobem i tzv. předškolní výchovu. Rozhodně však není možno souhlasit s názorem otce, že „si dokáže představit“, že bude syn navštěvovat první ročník na dvou základních školách. Takový způsob zahájení školní docházky by byl naprosto nevhodný a mohl by se na dalším vývoji nezletilého a jeho vzdělávání negativně projevit. Jestliže otec na jedné straně prohlašuje, že ani on tento způsob výuky nepreferuje, ale na straně druhé počítá s tím, že v otázce místa školní docházky syna bude docházet ke konzultacím s odborníky, je zřejmé, že tato otázka se v brzké době stane předmětem sporů mezi rodiči a že pokud by bylo nyní návrhu otce vyhověno, muselo by být před nástupem chlapce do školy o výchovném prostředí znovu rozhodováno. Opakovaná soudní řízení spojená s různými pohovory a psychologickými vyšetřeními samozřejmě neprospívají ani nezl. [redacted], ani vztahům mezi rodiči, a proto je odvolací soud přesvědčen, že skutkový stav

tak, jak byl zjištěn, svědčí o změně poměrů pouze ve vztahu k úpravě styku otce se synem (která už skutečně není aktuální), ale nikoli o změně, která by mohla vést k jinému rozhodnutí o výchovném prostředí. Proto byl napadený rozsudek podle § 220 odst. 1 o. s. ř. změněn tak, že se návrh otce domáhající se svěřeni nezl. [REDAKCE] do střídavé péče rodičů zamítá a že se mění předchozí rozhodnutí, kterým byl upraven styk otce s nezletilým.

9. Při úvahách o tom, jaký rozsah styku odpovídá zjištěnému skutkovému stavu, vyšel odvolací soud z toho, že již nyní jsou rodiče schopni se dohodnout o prodloužení běžného styku tak, že si otec bere chlapce o den a někdy dokonce i o dva dny dříve. Za situace, kdy [REDAKCE] nemá problémy s pobytem v mateřské škole v [REDAKCE] nic nebrání tomu, aby byl styk o jeden den rozšířen i soudním rozhodnutím. Předchozí úprava – zjevně proto, že v té době byly chlapci necelé dva roky – nezahrnovala styk o letních prázdninách; v současné době však není žádného důvodu styk na toto období neupravit. Otec i matka navrhli, aby chlapec trávil prázdniny ve stejném rozsahu u obou rodičů, a s ohledem na jeho pozitivní vztah k otci i k matce je tato varianta podle názoru odvolacího soudu v zájmu nezletilého. Ke změně přikročil odvolací soud i pokud jde o styk o vánočních prázdninách, a to tak, aby [REDAKCE] trávil u otce alespoň jeden ze tří „pravých“ vánočních svátků, tj. 26. 12. Je jasné, že takto upravený běžný styk bude možno realizovat pouze do doby, než [REDAKCE] nastoupí do školy; zatímco však, jak už bylo zdůrazněno, v případě svěřeni chlapce do střídavé péče by bylo nutno výchovné prostředí znovu měnit soudním rozhodnutím, mohou se rodiče (a nepochybně toho jsou schopni) v otázce styku dohodnout, aniž by k tomu bylo třeba zásahu ze strany soudu.
10. Závěrem je vhodné poznamenat, že nedojde-li k nějaké zásadní změně ve vztazích mezi [REDAKCE] a oběma rodiči, je pravděpodobné, že časem se model střídavé péče skutečně stane řešením, které bude z hlediska zájmu nezletilého nejvhodnější. Momentálně ale je třeba dát přednost stabilitě výchovného prostředí a zajistit tak chlapci klid nezbytný pro úspěšné zvládnutí životních změn, které ho v příštích dvou či třech letech čekají.
11. S ohledem na změnu rozsudku rozhodoval odvolací soud podle § 224 odst. 2 o. s. ř. o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Ve vztahu mezi účastníky nemá žádný z nich právo na jejich náhradu, když okolnosti případu jiný postup neodůvodňují (§ 23 z. ř. s.). Povinnost k náhradě státem vynaložených nákladů pak odvolací soud uložil – ve shodě se soudem I. stupně – oběma rodičům stejným dílem, když toto rozhodnutí odpovídá výsledku řízení (§ 148 odst. 1 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

V Táboře dne 10. června 2021

Vít Jakšíč v. r.
předseda senátu